

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ -2011-

Evoluția legislației naționale în 2011 cu privire la drepturile omului

Aflată într-un moment de crucial al evoluției sale, Uniunea Europeană se regăsește în postura în care are nevoie, potrivit afirmațiilor lui Jose Manuel Barroso – președintele Comunității Europene, de disciplină și solidaritate precum și de o soluții globale. Acestea pot fi realizate la nivelul Uniunii doar prin aportul fiecărui stat membru în parte, printr-o reformă a guvernantei economice în U.E. astfel încât criza datoriilor țărilor membre să se reducă în mod substanțial.

Pentru România, această reformă este foarte importantă întrucât trebuie să se ia măsuri economice, fiscale și sociale cu privire la reducerea și eficientizarea cheltuielilor bugetare, la creșterea absorbției fondurilor europene etc.

În anul care a trecut un accent deosebit a fost pus în țara noastră pe problemele de natură macroeconomică, menite să asigure ieșirea țării din criza economică și financiară.

Au fost dezvoltate pe plan legislativ și în practica instituțiilor administrative și judiciare aspecte care privesc egalitatea de tratament între femei și bărbați, combaterea sărăciei și excluziunii sociale, protejarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, dreptul la azil, fenomenul migrației și imigrației.

Se are în vedere, o primă măsură legislativă cu impact asupra modului de redactare a legislației, respectiv modificarea normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative consacrată prin **Legea nr. 29/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată**. Tehnica legislativă „presupune căutarea procedurilor, regulilor și

formulelor destinate unei redactări corecte și unei mai bune înțelegeri a textelor normative, ajungându-se la această finalitate prin armonie internă, claritate și eliminarea contradicțiilor între diverse norme. Tehnica legislativă vine în ajutorul cetățeanului prin faptul că se străduiește să cunoască mai bine. Ea își propune, de asemenea, să găsească metode care să permită ameliorarea calității legislației și creșterea eficacității ei, cu atât mai mult cu cât necesitatea de a elabora și de a adopta rapid acte normative poate conduce la apariția unor insuficiențe și carențe calitative, fapt ce ar afecta în mare măsură apropierea de cetățean a legilor țării.”¹ Se observă că procesul de elaborare al actelor normative, trebuie să aibă ca finalitate legi cât mai accesibile pentru cetățean. În acest sens, un act normativ trebuie formulat conform normelor, prin utilizarea unui limbaj semnificativ și uniform, astfel încât cetățeanul să înțeleagă atât că trebuie să respecte legea, cât și faptul că este protejat prin lege.

Modificarea normelor de tehnică legislativă presupune menționarea *expressis verbis* în textul legii a obligativității racordării și raportării actelor normative interne la prevederile și principiile Convenției și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel proiectele de acte normative trebuie să fie însoțite, în mod obligatoriu, de o evaluare preliminară a impactului asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, urmărindu-se și jurisprudența CEDO în materie. Se reformulează articolul 6 alin.(1) din

¹ Sorin Popescu, Consiliul Legislativ – în sprijinul afirmării Drepturilor omului modern, Buletin de informare legislativă, nr. 3/2003, p.4

lege, astfel: *Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințelor corelării cu ansamblul reglementărilor interne, precum și ale armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene cu Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și cu alte tratate internaționale la care România este parte.*

De asemenea, este prevăzută obligația puterii executive ca, în termen de cel mult 3 luni de la data comunicării unei hotărâri a CEDO, să depună la Parlament un proiect de lege care să privească modificarea, completarea, sau abrogarea unui act normativ care contravine dispozițiilor Convenției, protocoalelor adiționale ale acesteia sau hotărârilor CEDO.

Una dintre cele mai importante reglementări legislative a fost adoptarea **Legii educației naționale nr. 1/2011**, prin care s-a reglementat organizarea și funcționarea sistemului național de educație, pentru exercitarea *dreptului fundamental la învățatură*. Potrivit legiuitorului legea vine în acord cu noile realități sociale întrucât actualul sistem de învățământ este ineficient și inechitabil, iar la nivelul țării noastre nu există niciun set de indicatori de referință care să măsoare eficiența și calitatea proceselor din învățământul superior într-un mod comparativ cu cele ale unor instituții similare din exterior.

Modificările sistemului educațional sunt numeroase și de o importanță deosebită. Efectele Legii educației asupra membrilor societății, în special în ceea ce privește dreptul la educație al acestora și derivatele acestuia deschid calea unui dialog controversat. Pe de o parte, această lege se adresează atât elevilor și

studenților, cât și dascălilor, cu efecte pozitive pe termen lung și mediu, urmărindu-se adaptarea mediului școlar la nevoile individului, prin corelarea nivelului veniturilor subiecților prin modificări în mediul social și de muncă. În același context, amintim crearea unui parteneriat școală-familie-comunitate, care conlucrează în beneficiul elevilor și compatibilitatea cu legislația comunitară, în special cu cea referitoare la recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România. Pe de altă parte, deși această lege este considerată o soluție necesară pentru evoluția sistemului educațional, credem că nu pare a fi suficientă pentru modernizarea sistemului de educație și cercetare.

O lege conexă Legii educației, este **Legea nr. 9/2011 pentru modificarea Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România**, care privește compatibilitatea legislației naționale cu normele europene. Ne referim la Protocolul de extindere la România și Bulgaria a Acordului între Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor, semnat în mai 2008, la Bruxelles și care a intrat în vigoare la 1 iunie 2009. Această lege influențează mobilitatea profesională dintre cele două state, întrucât sunt preconizate creșteri ale solicitărilor din partea cetățenilor Confederației Elvețiene care doresc să exercite o profesie reglementată pe teritoriul României. Această reglementare privește respectarea și aplicarea principiului egalității de tratament pentru cetățenii Confederației Elvețiene și cei aparținând statelor membre ale Uniunii Europene, principiul liberei circulații a serviciilor și libera circulație a persoanelor pe piața internă.

În domeniul protecției sociale, a fost adoptată **Legea nr. 27/2011** pentru modificarea și completarea Legii nr. 16/2000 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Persoanelor Vârștnice.

Reașezarea legislativă, a avut în vedere eficientizarea Consiliului Național al Persoanelor Vârstnice. Astfel s-a hotărât că mandatul Președintelui CNPV și a vicepreședinților aleși de către plenul Consiliului este de 2 ani, fără posibilitatea reînnoirii. Sunt prevăzute și alte modificări cu privire la organizarea sesiunilor ordinare ale Plenului CNPV, la luarea unor măsuri cu privire la cheltuielile financiare ale organismului care vor duce la restrângerea cheltuielilor bugetare și la consolidarea CNPV în dialogul pe care acesta îl poartă cu autoritățile publice în vederea protecției drepturilor și libertăților persoanelor vârstnice.

Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale² reglementează cadrul legal și instituțional prin care se stabilesc principiile și regulile generale de acordare a măsurilor de asistență socială. Astfel, sistemul național de asistență socială va conlucra în subsidiar sau complementar cu sistemele de asigurări sociale și va avea în componența sa sistemul de beneficii de asistență socială și sistemul de servicii sociale.

În această lege, s-au delimitat patru categorii de beneficii sociale:

- beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excludere socială;

- beneficii de asistență socială pentru susținerea copilului și familiei;

- beneficii de asistență socială pentru sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale;

- beneficii de asistență socială pentru situații deosebite.

Prin această lege, autoritățile statului doresc să creeze o serie de oportunități egale și să acorde beneficii de asistență socială și servicii sociale adecvate celor în drept. Responsabilitatea privind dezvoltarea capacității de integrare socială și soluționarea situațiilor de dificultate revine, în principal, fiecărei persoane și familiei acesteia.

Serviciile sociale sunt clasificate în:

- servicii de asistență și suport pentru asigurarea nevoilor de bază ale persoanei;

- servicii de îngrijire personală, de recuperare/reabilitare, de inserție/reinserție socială;

- serviciile de asistență socială care pot fi destinate copilului și familiei, persoanelor cu dizabilități, persoanelor vârstnice, victimelor violenței în familie, persoanelor fără adăpost, persoanelor cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, jocuri de noroc, victimelor traficului de persoane, persoanelor private de libertate, șomerilor de lungă durată etc.

În competența legii cade și **definirea** sistemului de asistență socială și a componentelor acestuia respectiv sistemul de beneficii sociale și sistemul de servicii sociale; **prezentarea** principiilor generale precum și a valorilor aflate la baza acestuia; **clasificarea** criteriilor de acordare, precum și **organizarea** și **administrarea** beneficiilor sociale și serviciilor sociale și **prezentarea** beneficiilor sociale și a serviciilor sociale ca măsuri integrate destinate categoriilor vulnerabile etc.

Aceste noi reglementări legale vor asigura eficientizarea sistemului de asistență socială și creșterea eficacității măsurilor din domeniu. De asemenea se va urmări sustenabilitatea funcționării serviciilor sociale, diminuarea costurilor de îngrijire în sistem rezidențial prin dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, dezvoltarea pieței mixte de servicii sociale, activizarea persoanei și implicarea acesteia în programul propriu de recuperare/reabilitare/reinserție socială, asigurarea pentru persoanele cu nevoi speciale a îngrijirii și asistenței necesare pentru un trai demn în condiții de echitate și egalitate socială precum și prevenirea riscurilor de marginalizare și excludere socială a celor mai vulnerabile categorii sau grupuri de persoane.

În anul 2012 va avea loc cea de-a zecea aniversare a **Planului Internațional de Acțiune**

² Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 905 din data de 20 decembrie 2011

*privind Îmbătrânirea Populației adoptat la Madrid, motiv pentru care O.N.U. a hotărât ca tema **Zilei internaționale a persoanelor în vârstă din 2011 să fie – 10 ani de la Madrid: Noi șanse și probleme puse de îmbătrânirea populației.** Cu această ocazie a fost reamintit faptul că „se împlinesc 20 de ani de la adoptarea Principiilor Națiunilor Unite pentru Persoanele în Vârstă. Aceste principii fundamentale – independența, participarea, îngrijirea, împlinirea de sine și demnitatea – consacră drepturile persoanelor în vârstă și indică scopul pentru care milităm.”³*

Astfel, reprezentantul O.N.U. în România a afirmat că „pe parcursul ultimului deceniu s-au înregistrat pași însemnați în formularea unor planuri naționale privind îmbătrânirea, cum ar fi apariția pensiilor sociale noncontributive în unele țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, discriminarea și excluderea socială persistă. Aceste probleme constituie o prioritate pentru grupul de lucru deschis ce a fost creat recent de Adunarea Generală pentru a discuta provocările aduse de îmbătrânirea populației.

*Deoarece marcăm o etapă importantă în consolidarea drepturilor persoanelor în vârstă, doresc să ne reafirmăm angajamentul pentru aplicarea totală a prevederilor Planului de Acțiune de la Madrid. În condițiile fiscale actuale trebuie să facem tot ce este posibil pentru ca persoanele în vârstă să beneficieze de acces nerestricționat la serviciile de protecție socială, îngrijire pe termen lung și sănătate publică. Cu ocazia Zilei internaționale a persoanelor în vârstă, fac apel la guvernele și popoarele din toată lumea pentru a oferi mai multe șanse bătrânilor”.*⁴

În **planul relațiilor externe**, România a ratificat prin **Legea nr. 130/2011 pentru ratificarea Acordului între România și Republica Moldova în domeniul securității**

sociale, semnat la București la 27 aprilie 2010 în vederea recunoașterii și totalizării perioadelor de asigurare socială realizate pe teritoriul ambelor state, a dezvoltării unei colaborări și cooperări între autoritățile naționale din cele două state. La baza acestui acord stau principii precum egalitatea de tratament și menținerea drepturilor obținute sau a celor în curs de achiziție.

Potrivit acordului persoana care desfășoară o activitate din care realizează venituri este supusă legislației acelei părți contractante pe al cărui teritoriu persoana respectivă își desfășoară activitatea.

Legea nr. 62/2011 a dialogului social urmărește reglementarea relațiilor existente între numeroșii parteneri sociali, felul în care sindicatele și patronatele trebuie să se constituie și să se organizeze, cum să se negocieze contractele colective de muncă și foarte important, cum să se deruleze dialogul social. Întrucât până la adoptarea acestei legi se constataseră unele probleme cu privire la efectele legislației privind dialogul social, s-a urmărit o uniformizarea a legislației dar și a compatibilității procedurilor aplicabile.

Printre principalele măsuri luate prin această lege amintim:

- revizuirea și uniformizarea terminologiei folosite;
- lărgirea dreptului de a constitui sindicate și introducerea modalităților de constituire a organizației patronale;
- reorganizarea Consiliului Economic și Social întrucât acesta reprezintă o instituție de dialog tripartit între organizațiile sindicale și patronale pe de o parte și reprezentanții societății civile pe de altă parte etc.

Prin adoptarea acestei legi se urmărește să se asigure eficientizarea dialogului social printr-o implicare mai accentuată a reprezentanților societății civile și o celeritate ridicată în soluționarea conflictelor de muncă.

În ceea ce privește **dreptul la muncă**, trebuie menționată **Legea nr. 106/2011 pentru**

³ http://www.onuinfo.ro/secretar_general/articole/742/

⁴ http://www.onuinfo.ro/secretar_general/articole/742/

modificarea și completarea Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă.

Pentru a atinge obiectivele post 2012 în domeniul educației și formării naționale stabilite de Uniunea Europeană, România trebuie să se adapteze cerințelor în domeniul ocupării și formării profesionale continue. În acest sens această lege oferă tinerilor posibilitatea de a obține formare profesională de calitate, promovează oportunități de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, permite angajatorilor asigurarea forței de muncă calificate în funcție de propriile cerințe și nu în ultimul rând contribuie la creșterea ocupării forței de muncă.

Tot în acest domeniu, s-a adoptat **Hotărârea Guvernului nr. 898/2011 privind stabilirea formei și conținutul permiselor de ședere, ale documentelor de călătorie, precum și ale altor documente care se eliberează străinilor**⁵ pentru asigurarea cadrului juridic necesar aplicării directe a Regulamentului (CE) nr. 1030/2002 al Consiliului din 13 iunie 2002 de instituire a unui model uniform de permis de ședere pentru resortisanții țărilor terțe. Se stabilește forma și conținutul unor documente precum permisul de ședere, Cartea albastră a U.E., documentele temporare de identitate pentru solicitanții de azil, documentele temporare de ședere pentru străinii care solicită acces la o nouă procedură de azil, documentele de toleranță, autorizațiile de muncă, documentele de călătorie etc.

Prin acest act normativ se stabilește ca permisele de ședere care se eliberează străinilor în temeiul O.U.G. nr. 194/2002 sau în temeiul Legii nr. 122/2006 să respecte formatul uniform stabilit în anexa la Regulamentul (CE) nr. 1030/2002 al Consiliului, cu modificările și completările ulterioare și să conțină un mediu de stocare electronică fără contact în care să fie incluse elementele biometrice de identificare a

titularului, respectiv imaginea facială și două imagini ale amprentelor digitale.

Pentru corelarea cu dispozițiile O.U.G. nr. 94/2008, în cuprinsul actului normativ se stabilește faptul că producerea permiselor de ședere care se eliberează străinilor în temeiul O.U.G. nr. 194/2002 sau în temeiul Legii nr. 122/2006 se realizează de Compania Națională „Imprimeria Națională” – S.A., iar personalizarea se realizează de Centrul Național Unic de Personalizare a Pașapoartelor Electronice, care funcționează în structura Direcției generale de pașapoarte din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, în același timp fiind propusă abrogarea H.G. nr. 1157/2007.

Sunt cuprinse și dispoziții care să asigure continuitatea activității autorităților române până la punerea în circulație a permiselor de ședere cu elemente biometrice de identificare incluse întrucât până la punerea în circulație a noilor permise de ședere, străinilor li se eliberează în continuare permise de ședere potrivit modelelor anterioare. Se stabilește și că documentele aflate asupra titularilor își păstrează valabilitatea și se retrag treptat din circulație, la expirarea valabilității sau la solicitarea expresă a titularilor.

În ceea ce privește **dreptul la un mediu sănătos**, România a avut obligația de a transpune Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa motiv pentru care a fost adoptată **Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător**. Sunt reglementate măsurile destinate menținerii și îmbunătățirii calității aerului, a cooperării între autoritățile și instituțiile publice pentru evaluarea și gestionarea calității aerului și asigurării unei dezvoltări durabile la nivel național și a unui mediu sănătos.

O altă măsură legislativă este luată prin **Legea nr. 101/2011 pentru prevenirea și sancționarea unor fapte privind degradarea**

⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 690 din 29 septembrie 2011.

mediului care are ca obiect incriminarea unor fapte, pentru a veni în concordanță cu Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal și pentru crearea unui sistem de sancțiuni cu privire la încălcarea unui drept la un mediu sănătos. Se urmărește incriminarea faptelor enumerate limitativ în cuprinsul Directivei susmenționate și care nu se regăsesc în legislația specială în domeniul protecției mediului precum și asigurarea unei protecții sporite a mediului. Sunt calificate și se propune sancționarea unor fapte grave, conexe desfășurării operațiunilor ce privesc deșeurile, protecția habitatelor naturale și a exemplarelor de faună și floră sau regimul materialelor nucleare sau substanțe radioactive periculoase.

În ansamblul lor, aceste măsuri contribuie la o viziune unitară la nivelul Uniunii Europene în ceea ce privește incriminarea încălcării normelor de protecție a mediului întrucât uneori actele grave de poluare au uneori dimensiuni transfrontaliere iar întinderea efectelor acestora au efecte negative asupra combaterii eficiente a acestora. Se va asigura o mai bună conștientizare a societății cu privire la protecția mediului și a valorilor pe care această lege vine să le apere și anume, dreptul la un mediu sănătos.

Sunt măsuri legislative care privesc și anumite categorii de populație din România, care au fost inițiate de reprezentanții acestora în Parlamentul României, printre care amintim **Legea nr. 28/2011 privind comemorarea dezrobirii romilor din România** la data de 20 februarie a fiecărui an întrucât prin acțiunile desfășurate cu prilejul acestei zile se urmărește promovarea și protejarea patrimoniului național al interculturalității și a valorilor minorității rome în circuitul cultural internațional. Astfel, reprezentanții etniei rome doresc ca romii să fie tratați drept cetățeni români cu drepturi depline, dar care au în continuare nevoie de o dezrobire spirituală la nivelul conștiinței sociale a

românilor și a celorlalte minorități, care ar trebui să se concretizeze într-un standard de trai acceptabil pentru comunitățile de romi.

Aceste măsuri ajută la combaterea marginalizării sociale a romilor, la recâștigarea demnității membrilor etniei rome pentru a veni în acord cu prevederile *Convenției – cadru pentru protecția minorităților naționale ratificată de România prin Legea nr.33/1995* în care se precizează că „părțile se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să-și mențină și să își dezvolte cultura, precum și să își păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv, religia, limba, tradițiile și patrimoniul cultural”.

În ceea ce privește **protecția familiei și a drepturilor copilului, Legea nr. 138/2011 pentru ratificarea Convenției europene revizuită în materia adopției de copii, adoptată la Strasbourg la 27 noiembrie 2008 și semnată de România la Strasbourg la 4 martie 2009** vine să demonstreze preocuparea permanentă a României pentru implementarea drepturilor copiilor așa cum acestea sunt reglementate în Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.

Trebuie amintit că România este parte la Convenția Europeană în materia adopției de copii, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967 și la care România a aderat prin Legea nr. 15 din 25 martie 1993. Prin această convenție se promovează interesele copiilor adoptați și se dorește reducerea dificultăților instituite de reglementările legislative ale statelor. Sunt prevăzute bune practici în materia adopției în cadrul căroră, în mod evident, primează interesul superior al copilului precum și completarea Convenției de la Haga din 1993, adaptarea la cele prevăzute în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Se urmărește evitarea adopției unui copil prin contract privat fără nicio intervenție din partea autorității de stat și asigurarea celor mai bune interese ale copilului. Pentru a intra în vigoare

este nevoie de ratificare acesteia de minim trei state. Până în prezent, Convenția a fost semnată de către 13 state membre ale Consiliului Europei, fiind ratificată de Spania și prin această lege și de România.

În mare parte, prevederile Convenției se regăsesc reglementate în legislația națională însă considerăm că mai sunt necesare unele completări care privesc organizarea și funcționarea adecvată a serviciilor post-adoptie, obligativitatea păstrării informațiilor vizând adopția pe o perioadă de 50 ani de la finalizarea acesteia și nu în ultimul rând accesul copilului adoptat la informațiile deținute de autorități cu privire la originile sale.

Tot în materia adopției a fost adoptată și **Legea nr. 233/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției**⁶ ale cărei noi reglementări sunt corelate cu prevederile Convenției Europene de la Strasbourg, revizuită, în materia adopțiilor de copii, semnată de România la 4 martie 2009, cu cele ale Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 29 mai 1993, ratificată de România prin Legea nr. 84/1994, cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, cât și cu celelalte reglementări din legislația română în domeniul protecției copilului.

Astfel, noile reglementări se referă la:

- redefinirea noțiunilor de adopție internă și adopție internațională pentru evitarea unor situații în care ar putea fi refuzată recunoașterea în România a unor adopții cum ar fi situația persoanelor majore cetățeni români cu reședință obișnuită pe teritoriul unui stat străin dar care au în continuare și un domiciliu formal stabilit pe teritoriul României încuviințate în străinătate, potrivit legii statului respectiv;

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 860 din data de 7 decembrie 2011.

- modificarea și/sau completarea unor dispoziții care vizează condițiile de fond ale adopției ca urmare a preluării unor formulare existente în noul Cod Civil;

- au fost făcute noi reglementări privind exprimarea consimțământului la adopție în situația în care părinții biologici sunt persoane minore;

- unele cazuri de incapacitate de a adopta cum ar fi persoana condamnată definitiv pentru o infracțiune împotriva persoanei sau împotriva familiei, săvârșită cu intenție, sau persoana care a săvârșit o infracțiune referitoare la traficul de persoane și traficul și consumul ilicit de droguri etc;

- în cazuri excepționale, diferența de vârstă între adoptat și adoptatori să nu poată fi mai mică de 16 ani, în loc de 15 ani cât este în prezent;

- în cazul în care copilul este plasat la adoptator/familia adoptatoare sau se află în tutelă, să devină obligatorie parcurgerea etapei de încredințare în vederea adopției, excepția vizând doar situația în care măsura plasamentului sau tutela durează de cel puțin doi ani;

- se impune ca și condiție de fond la adopția între soți, probarea paternității celui care recunoaște copilul prin efectuarea unui test ADN pentru a se înlătura orice suspiciune legată de adevărata filiație față de tată;

- reducerea perioadei în care copilul este declarat adoptabil, inclusiv reducerea implicită a perioadei de ședere a copilului în sistemul de protecție, stabilindu-se termene exprese în care copilul poate fi declarat adoptabil, termene care pot fi de 30 zile de la eliberarea certificatului de naștere în cazul copilului cu părinți necunoscuți sau termenul de 1 an de la luarea măsurii de protecție în cazul copiilor care au părinți dar sunt dezinteresați de aceștia;

- prelungirea termenului de evaluare în vederea eliberării atestatului de persoană/familie aptă să adopte de la 60 zile cât era prevăzut în actuala reglementare la maximum 120 zile;

- prelungirea termenului în care sunt valabile efectele declarării adoptabilității copilului de la 1 an la 2 ani și respectiv până la încuviințarea adopției în cazul copilului din părinți necunoscuți în vederea facilitării procedurilor de adopție și realizării acestora cu celeritate;

- introducerea unor modalități concrete în care se poate realiza monitorizarea postadopție și reglementarea activităților postadopție ce se pot derula în beneficiul adoptatorilor și copiilor adoptați;

- reglementarea modului în care adoptatul poate dobândi acces la informații la informații despre părinții săi firești și poate realiza demersurile de contactare a acestora și a rudelor biologice;

- reglementarea desfacerii adopției și chiar a anulării sau coonstatării nulității acesteia;

- reglementarea unor sancțiuni pentru nerespectarea sau încălcarea unor obligații.

Unele dintre prevederile legii de mai sus au intrat în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial, iar altele vor intra în vigoare în termen de 4 luni.

Libera circulație a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, principiu consacrat de articolul 45(fostul 39 CE) din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* prin care se impune eliminarea oricărei discriminări din motive legate de naționalitate între lucrătorii din statele membre, reprezintă o temă actuală care a ridicat probleme în ceea ce privește consolidarea Tratatului Uniunii. Acest principiu se regăsește reglementat și în legislația românească însă, pe parcursul anului 2011 legislația existentă a suferit modificări și completări prin **Legea nr. 60/2011 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiul Economic European**. Sunt avute în vedere atât gestionarea eficientă a

evidenței cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor de familie ai acestora, care își exercită dreptul de rezidență pe teritoriul României, cât și aplicarea unor măsuri de restrângere a dreptului la liberă circulație și rezidență.

Prin această lege se dorește asigurarea implementării acquis-ului comunitar în materie de rezidență dar și clarificarea unor aspecte pentru exercitarea de către cetățenii Uniunii Europene și membrii de familie ai acestora a dreptului la liberă circulație. Aceste aspecte vizează printre altele consacarea statutului de lucrător, reglementarea procedurii de emiteră a vizelor de intrare pentru cetățenii terți, membrii de familie ai cetățenilor U.E. pentru asigurarea respectării principiului securității juridice, modificarea unor termene pentru corelarea acestora cu prevederile legislative similare aplicabile cetățenilor străini, înlocuirea noțiunii de „rezident” cu cea de cetățean al Uniunii Europene, reglementarea posibilității de a beneficia de rezidență permanentă fără aplicarea condițiilor referitoare la legalitatea și continuitatea rezidenței pentru anumite categorii de persoane, introducerea unor termene de valabilitate diferite a cărții de rezidență permanentă, în funcție de vârsta titularului documentului etc.

Toate aceste măsuri legislative stabilesc un cadru legislativ caracterizat prin coerență, claritate, la care se adaugă o administrare eficientă a evidențelor cetățenilor U.E. și a membrilor de familie ai acestora pentru a putea pune în aplicare măsurile de restrângere a dreptului la liberă circulație și rezidență pe teritoriul național.

La nivelul sistemului judiciar, toți actorii implicați în dezvoltarea și eficientizarea acestuia au conlucrat pe parcursul anului 2011 iar efectele se regăsesc în:

- adoptarea de Consiliul Superior al Magistraturii a **Strategiei de întărire a integrității în justiție și a Planului de acțiuni aferent** prin care se recunoaște existența unor

probleme de integritate în interiorul sistemului judiciar motiv pentru care sunt oferite și soluții pentru creșterea transparenței sistemului și accesibilității justiției, în vederea eliminării corupției, întărirea managementului judiciar etc;

- în Raportul C.E. din iulie 2011 se precizează că „de la adoptarea noului său cadru juridic, în august 2010, Agenția Națională de Integritate (A.N.I.) a început să înregistreze din nou rezultate și a înaintat cazuri de conflict de interese, de incompatibilitate și de averi a căror proveniență nu poate fi justificată instituțiilor competente, care urmează să ia decizii în acest sens”.⁷

Trebuie amintit aici și **Raportul Special al O.N.U. pentru independența magistraților și a avocaților** din 2011 care a privit aspecte legate de: mijloacele de garantare a independenței judecătorești și a independenței avocaților și procurorilor; accesul la justiție; pregătirea și întărirea capacităților; dreptul la un proces echitabil prin respectarea legii; stările de necesitate; sistemele militare de justiție; sistemele juridice tradiționale; reforma judiciară; justiția de tranziție; sistemele judiciare internaționale.

Raportorul O.N.U., dna Gabriela Knaul, în conformitate cu Rezoluția 8/6 a Consiliului pentru Drepturile Omului, a fost abilitată:

- să ancheteze orice acuzație substanțială care i-a fost transmisă și să raporteze concluziile și recomandările;

- să identifice și să înregistreze nu numai atacuri la adresa independenței funcționarilor judecătorești și a avocaților, ci și progresul înregistrat în protejarea și întărirea independenței acestora; în completarea acestora raportorul ar trebui să emită recomandări concrete, inclusiv disponibilitatea serviciilor de consultanță sau asistență tehnică la cererea statului respectiv;

- să identifice căi și mijloace de îmbunătățire a sistemului judiciar și să facă recomandări concrete în acest sens;

- să studieze, cu scopul de a face propuneri, teme importante în vederea protejării și întăririi independenței funcționarilor judecătorești și avocaților;

- să aplice perspectiva de gen în îndeplinirea sarcinilor care-i revin;

- să coopereze și să evite suprapunerea sarcinilor cu organismele, persoanele mandatate și mecanismele relevante ale Națiunilor Unite și cu organizațiile regionale și nu în ultimul rând să raporteze în mod regulat Consiliului și, anual, Adunării Generale a O.N.U..

Raportorul a acordat o atenție deosebită independenței *puterii judecătorești*

care presupune că atât puterea judecătorească ca instituție cât și fiecare judecător în parte să poată să-și exercite atribuțiile profesionale fără nicio ingerință din partea celorlalte puteri în stat sau a altor surse externe și interne. Legat de aceasta, raportorul a fost informat cu privire la problemele independenței puterii judecătorești, a problemei legate de dependența financiară *de facto* de ramura executivă și că, deși independența financiară a puterii judecătorești este garantată prin lege, aplicarea acestei legi a fost amânată în mod sistematic prin hotărâri ale Ministerului Justiției care exercită controlul efectiv asupra bugetului justiției.⁸ În aceste condiții, raportorul a afirmat că „este sarcina fiecărui Stat Membru să furnizeze resursele necesare care să permită puterii judecătorești să-și exercite în mod corespunzător atribuțiile”. Aceasta consideră că „*nimic nu poate veni mai bine în sprijinul judecătorilor, avocaților, procurorilor și în general sistemului de administrare a justiției în România decât un cadru legislativ coerent și unitar care să poată fi interpretat și aplicat uniform astfel încât să asigure o marjă*

⁷ **Raportul Comisiei Europene** către Parlamentul European și Consiliu privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, COM (2011) 460 final, 20.07.2011, p.7.

⁸ http://www.onuinfo.ro/mass_media/comunicate_de_presa/715/

rezonabilă de previzibilitate a hotărârilor judecătorești. Dreptul la egalitate trebuie respectat și prin asigurarea unui tratament egal din punct de vedere juridic precum și în instanță tuturor celor care se află în situații similare. ”

Au fost semnalate și *probleme cu privire la imunitatea și responsabilizarea magistraților*. În considerarea acestora, raportorul precizează că *principiile fundamentale ale independenței sistemului de justiție* prevăd că „fără a aduce atingere niciunei proceduri disciplinare sau oricărui drept la apel sau la compensații din partea Statului, în conformitate cu legislația națională, judecătorii trebuie să se bucure de imunitate personală în ceea ce privește acțiunile civile în justiție pentru plata de daune cauzate de actele sau omisiunile necorespunzătoare în exercitarea funcțiilor judiciare ale acestora”. Aceasta face trimitere inclusiv la *principiile de la Bangalore* privind conduita judiciară care au rolul de servi drept ghid pentru judecători și să ofere sistemului de justiție un cadru pentru reglementarea conduitei judecătorești precum și de stabilire a standardelor pentru conduita etică a judecătorilor. Acest rol este jucat în România de Consiliul Superior al Magistraturii care, conform artic.133 alin.(2) din Constituția României, revizuită, reprezintă organul competent care îndeplinește rolul unui consiliu disciplinar pentru judecători, care asigură tragerea la răspundere a magistraților și care trebuie să evite politizarea sau solidarizarea excesivă cu colegii judecători, deoarece trebuie să funcționeze în calitate de organism disciplinar și să ia măsuri pentru promovarea independenței judecătorești.

În ceea ce privește celelalte profesii juridice, aceasta face referire la independența avocaților întrucât aceștia joacă un rol esențial în apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și care alături de rolul judecătorilor și procurorilor este indispensabil

pentru a asigura prevalența statului de drept și protecția efectivă a drepturilor individuale.

Cu toate acestea a fost informată cu privire la decalajele majore din cadrul sistemului de justiție, cum ar fi lipsa armonizării legislative, interpretarea legislației și hotărârile judecătorești, împreună cu constrângerile legate de resurse și infrastructură cu care se confruntă majoritatea instanțelor.

În ceea ce privește *reforma justiției*, raportorul consideră că „interesul României ar trebuie să fie garantarea unui sistem de administrare a justiției care să asigure independența, imparțialitatea, integritatea și transparența, pentru ca toți cetățenii să se poate bucura de exercitarea drepturilor omului. ”

Se face trimitere inclusiv la unele obstacole cu care s-a confruntat România în contextul tranziției sale economice, însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului identificând câteva asemenea obstacole prin intermediul cauzelor deduse judecării ale în cadrul procedurii pilot de judecată în domeniul drepturilor de proprietate și restituirii.

Cu privire la *accesul la justiție*, privit ca o „componentă indispensabilă a unor alte drepturi distincte cum ar fi dreptul la libertate și la siguranță personală” este legat în același timp „de dreptul la o protecție efectivă prin justiție, care include procesul echitabil, dreptul la despăgubiri efective și dreptul la egalitate și interzicerea discriminării”⁹. Raportorul reamintește „importanța asigurării dreptului tuturor la accesul la justiție precum și obligațiile asumate de România la nivel internațional și european de a nu împiedica exercitarea dreptului de acces la căi de atac în justiție și alte căi ce se pot folosi în situații de încălcare a unor drepturi ale omului, și să înlăture orice obstacole de ordin legal, social, cultural, economic sau de altă natură care împiedică sau

⁹ http://www.onuinfo.ro/mass_media/comunicate_de_presa/715/

îngreunează posibilitatea de a avea acces la justiție.”

Alte segmente urmărite au fost *asistența juridică și reprezentarea în instanță* esențiale într-o societate liberă și democratică.

Cu privire la acestea, raportorul a fost infomat că „România nu a instituit un sistem general de reprezentare gratuită în instanță sau o instituție specializată cu juriști de profesie care să acorde asistență juridică și reprezentare în instanță *pro-bono*.”

[...]

Asigurarea consilierii juridice și reprezentării în instanță este una dintre condițiile principale ale asigurării accesului la justiție în România. Aș dori să reafirm faptul că o asistență juridică și reprezentare în instanță adecvate au un impact pozitiv asupra altor drepturi din sfera procesului echitabil,

deoarece inegalitatea din punct de vedere al statutului economic sau social a părților se traduce de obicei într-o inegalitate a posibilităților de a se apăra în cadrul unui proces. Din acest motiv aș dori să invit Guvernul României să adopte o perspectivă centrată pe oameni, iar aceste eforturi să includă accesul la justiție, la asistență juridică și reprezentare în justiție, ca domenii prioritare ale reformei justiției.”

Pentru final, raportorul a dorit să încurajeze presa în vederea instituirii unui climat de toleranță, dialog și înțelegere a reformei justiției dar și opinia publică, pentru a se angaja în reforma justiției prin contribuirea la instituirea unui sistem transparent, echitabil, accesibil, solid și independent de administrare a justiției care va aduce beneficii generațiilor viitoare ale României.

Evoluția legislației Uniunii Europene în 2011 cu privire la drepturile omului

În anul 2011, Uniunea Europeană a stabilit că este necesar să acorde o atenție sporită problemelor privind respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în special asupra celor care privesc problema excluziunii sociale a cetățenilor de etnie romă, a tratamentului injust aplicat solicitanților de azil și a amenințărilor la adresa protecției datelor.

Anul 2011 a fost declarat de Uniunea Europeană **anul european al voluntariatului**. S-a urmărit simplificarea procesului prin care se pot oferi voluntari prin recunoașterea competențelor dobândite pe durata participării la activități de voluntariat, ameliorarea calității serviciilor de voluntariat, prin cursuri de formare și corelarea abilităților voluntarilor cu posturi disponibile, sensibilizarea publicului cu privire la importanța voluntariatului.

La începutul anului 2011, Comisia Europeană a elaborat un raport anual referitor la respectarea Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene pentru a contribui la o mai

bună informare a cetățenilor, în vederea facilitării accesului acestora la justiție cu toate că tot în raport este evidențiat că, uneori, Carta este înțeleasă greșit.

Comisia Europeană precizează că „raportul urmărește să clarifice rolul statelor și al sistemelor naționale de protecție a drepturilor, pe de o parte, și cel al Comisiei Europene, pe de altă parte. Persoanele care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale trebuie să știe la ce autoritate să apeleze pentru a avea acces la justiție” și “pentru ca această carte să funcționeze în practică, cetățenii trebuie să își cunoască drepturile și să știe cum să le aplice astfel încât să se facă dreptate. U.E. nu este un jandarm al drepturilor fundamentale. Carta se aplică în principal instituțiilor UE. Obligația de a asigura respectarea drepturilor revine în primul rând instanțelor naționale, în temeiul constituțiilor naționale”.

Comisia subliniază necesitatea de a se respecta drepturile fundamentale precum demnitatea umană, viața privată și de familie și confidențialitatea datelor, a propus noi norme prin care să se eficientizeze supravegherea frontierelor pe mare și, în același timp, să se garanteze respectarea drepturilor fundamentale ale migranților interceptați pe mare, a propus modificări ale normelor care reglementează funcționarea Frontex, Agenția U.E. pentru gestionarea frontierelor externe, prin care autoritățile de control de la frontieră sunt obligate să urmeze cursuri de formare în domeniul drepturilor fundamentale și orice incidente din timpul operațiunilor, inclusiv legate de drepturile fundamentale, care trebuie să fie raportate autorităților naționale și să facă obiectul unei monitorizări din partea acestora.

Este precizat rolul important pe care îl are Curtea de Justiție a U.E. în sprijinirea Cartei în general, și în special în ceea ce privește dreptul la protecția datelor cu caracter personal, aceasta hotărând că dispozițiile legislației U.E. care prevedeau obligația publicării numelor persoanelor fizice, beneficiari ai finanțărilor din Fondul european de garantare agricolă și din Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală. De asemenea, Curtea a hotărât că practicarea unor prime de asigurare diferite pentru femei și bărbați constituie discriminare pe motive de sex și este incompatibilă cu prevederile Cartei.

În ceea ce privește **libertatea de circulație**, în 2011 Uniunea Europeană se confruntă în principal cu acoperirea deficitului de resurse umane și gestionarea eficientă a fenomenului migraționist.

Una dintre problemele controversate la ora actuală este legată de libera circulație la nivelul U.E., inclusiv cea legată de libertatea de mișcare a forței de muncă în acest spațiu. În luna decembrie 2011, a fost votată *Directiva privind permisul unic* prin care se permite lucrătorilor străini să obțină permise de muncă și de ședere printr-o procedură unică iar migrații din țările care nu sunt membre ale U.E. dar lucrează cu forme legale în U.E. se vor bucura de drepturi similare cu cele ale resortisanților U.E. în ceea ce privește condițiile

de muncă, securitatea socială precum și accesul la serviciile publice și astfel se va asigura respectarea principiului egalității de tratament a lucrătorilor. Se va crea astfel o bază comună de drepturi pentru lucrătorii din statele terțe și lucrătorii din U.E.

Această măsură completează o serie de alte măsuri privind migrația legală și ar avea ca efect reducerea procedurilor administrative ale resortisanților țărilor terțe, beneficiarii acestei măsuri ar dispune de standarde de muncă fundamentale, de recunoașterea calificărilor, de dreptul de a se afilia la sindicate, drepturi de pensie și de asigurări sociale, de serviciile oficiilor forțelor de muncă și de locuințe publice. Astfel, lucrătorii non-U.E. care au calitatea de șomeri se vor bucura de dreptul la formare profesională și educație, au de asemenea posibilitatea să își primească pensiile în țările lor de origine în aceleași condiții și la aceleași rate precum cetățenii statelor membre. Statele membre au la dispoziție 2 ani pentru a o transpune în legislația națională.

Comisia Europeană a făcut o serie de propuneri pentru adoptarea unei politici comune de azil în vederea reducerii divergenței de norme din cele 27 state membre urmărind realizarea unui „acord echilibrat privind revizuirea regulamentului de la Dublin” recomandând și „reinstalarea refugiaților și în alte state U.E., un gest de împărțire a responsabilităților”. De asemenea, Comisia este de părere că U.E. trebuie să își consolideze relațiile de cooperare cu țările ai căror cetățeni migrează în Europa ilegal, ea susține sprijinirea asistenței financiare și accesul la vize care ar trebui acordate statelor respective și nu în ultimul rând sprijină consolidarea politicilor de readmisie în țările de origine a imigranților aflați în situația legală.

U.E. intenționează în perspectivă să încheie parteneriate pentru mobilitate prin intermediul cărora să ajute țări ca Tunisia, Maroc și Egipt să creeze programe de recrutare pentru U.E. precum și stabilirea unei proceduri de recunoaștere a calificărilor academice și profesionale comparabile. Susținerea fenomenului migraționist este importantă în contextul în care populația Europei îmbătrânește

iar rata natalității se menține la un nivel scăzut. Astfel, se contribuie la susținerea economică a U.E. precum și la finanțarea sistemelor naționale de protecție socială.

Legat de libertatea de circulație, a fost publicată *Decizia nr. 1105/2011/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind lista documentelor de călătorie*¹⁰ care conferă titularului dreptul de trecere a frontierelor externe și pe care se poate aplica o viză.

Prin această decizie se stabilește lista documentelor de călătorie care conferă titularului dreptul de trecere a frontierelor externe și pe care se poate aplica o viză, precum și un mecanism pentru constituirea acestei liste. Este nevoie să se instituie o bază de date online care cuprinde eșantioane ale tuturor documentelor de călătorie. Aceasta va fi actualizată în conformitate cu notificările și informațiile primite de la statele membre.

În categoria documentelor de călătorie sunt incluse:

- pașapoartele naționale (pașapoarte simple, diplomatice și de serviciu);
- documentele de călătorie în caz de urgență;
- documentele de călătorie pentru refugiați sau apatrizi;
- documentele de călătorie eliberate de organizații internaționale sau permisele de liberă trecere.

Dupa ce lista documentelor de călători este întocmită de Comisie cu sprijinul statelor membre pe baza informațiilor primite în contextul cooperării locale Schengen, pe care o pune la dispoziția statelor membre și a publicului, în termen de trei luni de la data comunicării listei documentelor de călătorie, statele membre informează Comisia cu privire la poziția lor în ceea ce privește recunoașterea sau nerecunoașterea documentelor de călătorie înscrise pe listă.

De asemenea, a fost adoptată *Directiva 95/2011 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care*

trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate.

Sunt stabilite standardele condițiilor pe care resortisanții țărilor terțe sau apatrizii trebuie să le îndeplinească pentru a deveni beneficiari de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate.

Sunt clarificate diferite aspecte referitoare la evaluarea cererilor de protecție internațională, statutul de refugiat, condițiile pe care o persoană trebuie să le îndeplinească pentru a putea fi considerată refugiat, condițiile pentru obținerea de protecție subsidiară, statutul conferit prin protecție subsidiară, conținutul protecției internaționale etc.

Parlamentul European a decis înființarea *Agenției U.E. pentru spațiul Schengen*, în vederea gestionării sistemului de informații Schengen (SIS II) care trebuie să contribuie la asigurarea unui nivel ridicat de securitate în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție al U.E., prin menținerea securității și ordinii publice, sistemul de informații privind vizele (VIS) care permite consulatelor și altor autorități competente să facă schimb de informații privind vizele, în vederea facilitării procedurii de solicitare de viza, de a preveni „visa shopping”, de a contribui la lupta împotriva fraudei, de a facilita controalele la frontierele externe, EURODAC (baza de date a amprentelor digitale ale solicitanților de azil) care facilitează instituirea unui mecanism de determinare a responsabilității privind solicitările de azil prezentate într-unul dintre statele membre ale U.E., precum și alte sisteme informatice în spațiul Schengen care ar putea fi dezvoltate în viitor în spațiul de libertate, securitate și justiție.

U.E. și-a propus printre altele și **îmbunătățirea politicii în materia dreptului penal** pentru consolidarea politicilor și

¹⁰ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 287 din data de 4 noiembrie 2011.

reglementărilor menite să asigure o protecție sporită cetățenilor.

Astfel, prin Tratatul de la Lisabona, instituțiile europene și parlamentele naționale au căpătat un rol mai important, Curtea Europeană de Justiție beneficiază de un control judiciar deplin iar statele membre U.E. trebuie să asigure respectarea unor condiții elementare, cum ar fi:

-dreptul penal reprezintă măsura la care trebuie să se recurgă doar în ultimă instanță;

-orice măsuri luate trebuie să fie luate cu respectarea drepturilor fundamentale iar sancțiunile trebuie să se limiteze la încălcări deosebit de grave, să fie susținute de dovezi materiale clare și proporționale cu infracțiunea și să fie luate la nivel național sau european.

Cu privire la **asigurarea dreptului la un proces echitabil în U.E.** și a întăririi încrederii reciproce între autoritățile judiciare într-un spațiu de libertate, securitate și justiție, Parlamentul European a votat ca persoanele suspectate în Uniunea Europeană să primească o comunicare scrisă referitoare la drepturile fundamentale ale acestor persoane în cadrul procedurilor penale.

Prin această comunicare Comisia Europeană a urmărit asigurarea unei mai bune informări a persoanelor suspectate cu privire la drepturile lor din cadrul procedurilor penale, drepturi de care trebuie să beneficieze după arestare, cum ar fi: dreptul la un avocat; dreptul de a fi informat cu privire la capetele acuzații; dreptul la asigurarea interpretării și traducerii pentru persoanele care nu înțeleg limba în care se desfășoară procedurile; dreptul de a păstra tăcerea; dreptul persoanei suspectate de a fi adusă cu promptitudine în fața unei instanțe după arestare etc.

Un alt efect important al acestei măsuri este și faptul că aceasta vine în completarea și consolidarea aplicării mandatului european de arestare.

O altă măsură o constituie *Directiva 99/2011 a U.E. privind protecția acordată victimelor infracționalității*¹¹, directivă prin care se stabilesc normele care permit unei autorități judiciare a unui stat membru în care a fost

adoptată o măsură de protecție în vederea protejării unei persoane împotriva unei fapte penale săvârșite de o altă persoană care i-ar putea pune în pericol viața, integritatea fizică sau psihologică, demnitatea, libertatea personală sau integritatea sexuală, să emită un ordin european de protecție pentru a permite unei autorități competente a unui alt stat membru să continue asigurarea protecției persoanei pe teritoriul aceluși stat membru, în urma unei activități infracționale sau a unei activități pretins infracționale, în conformitate cu dreptul intern al statului emitent. În acest fel, victimele acțiunilor criminale care se bucură de protecție într-un stat membru se vor putea bucura de aceeași protecție dacă se mută în alt stat membru iar dacă o persoană primește protecție într-un stat membru conform legislației penale naționale, aceasta poate să ceară și extinderea Ordinului European de Protecție în alt stat membru în care se mută iar acesta din urmă va avea obligația să emită ordinul și să-l transmită altui stat membru.

În ceea ce privește trăsăturile specifice ordinului european de protecție acesta poate fi emis doar dacă agresorul are restricție deja în țara de origine, în raport cu locurile locuite sau vizitate de victimă, în privința contactului sau apropierei agresorului în raport cu persoana aflată sub protecție și intervine când persoana protejată decide să își stabilească reședința sau își are deja reședința într-un alt stat membru sau atunci când persoana protejată decide să locuiască sau locuiește deja într-un alt stat membru.

Adoptarea unei asemenea măsuri a avut un impact pozitiv, ziua adoptării fiind considerată a fi „o zi importantă pentru femeile europene. Este o zi importantă și pentru crearea zonei de justiție pe care o dorim pentru Europa. Este bine să avem un ordin european de protecție pentru toate victimele, în special pentru femei, dar și pentru orice alt grup cărui îi este pusă în pericol integritatea”¹².

Cu privire la **asigurarea dreptului la un mediu sănătos**, U.E. a adoptat o strategie de

¹¹ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 338 din data de 21 decembrie 2011.

¹² Declarații făcute de doamna Carmen Romero López din partea Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților din Parlamentul European, Spania – raportor din partea Comisiei pentru Libertăți Civile.

combatere a schimbărilor climatice cu trei mari obiective: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20%, obținerea a 20% din necesarul de energie din surse regenerabile și reducerea consumului de energie cu 20%.

În privința primelor două obiective măsurile luate au efecte pozitive însă în cazul reducerii consumului de energie cu 20% rezultatele nu sunt tocmai cele așteptate, motiv pentru care Comisia a propus o serie de măsuri obligatorii, cum ar fi:

- elaborarea de planuri de reducere a consumului energetic;

- guvernelor naționale li se impune reducerea anuală a consumului de energie prin renovarea a cel puțin 3% din clădirile instituțiilor publice și respectarea criteriului eficienței energetice la achiziționarea bunurilor și serviciilor iar consumatorilor, oferirea unui plus de informații referitor la consumul propriu de energie;

- autorităților naționale de reglementare să ia în considerare criteriul eficienței energetice.

În materia protecției drepturilor consumatorilor, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene a fost publicat *Regulamentul U.E. nr. 954/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 septembrie 2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului*¹³.

Prin Regulamentul (CE) nr. 2006/2004 se stabilesc condițiile în care autoritățile competente ale statelor membre, desemnate să asigure aplicarea legislației care protejează interesele consumatorilor, cooperează între ele și cu Comisia pentru a garanta respectarea legilor respective și buna funcționare a pieței interne și pentru a îmbunătăți protecția intereselor consumatorilor.

În conținutul noului Regulament este prevăzut ca până la data de 31 decembrie 2014, Comisia să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport prin se vor evalua

eficacitatea și mecanismele operaționale ale Regulamentului (CE) nr. 2006/2004.

Ulterior adoptării acestei directive, s-a adoptat o nouă directivă a Uniunii privind drepturile consumatorilor în relațiile contractuale cu comercianții și anume *Directiva 2011/83/U.E. a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului*¹⁴.

Prin această directivă sunt precizate informațiile care trebuie furnizate în cazul contractelor la distanță și al celor negociate în afara spațiilor comerciale, precum și al altor contracte decât cele la distanță și cele negociate în afara spațiilor comerciale, la câteva dispoziții referitoare la executare și la alte câteva aspecte ale contractelor dintre comercianți și consumatori.

Această directivă vine să înlocuiască Directiva 85/577/CEE a Consiliului privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale și Directiva 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță.

Sunt reglementate diferite condiții ce trebuie îndeplinite pentru încheierea unor contracte la distanță și a celor negociate în afara spațiilor comerciale, informații cu privire la dreptul de retragere dintr-un contract la distanță sau dintr-un contract negociat în afara spațiului comercial precum și alte drepturi ale consumatorilor. Dispozițiile acestei directive se vor aplica contractelor încheiate după 13 iunie 2014.

În același context a fost adoptat și *Regulamentul U.E. nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor*

¹³ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 259 din data de 4 octombrie 2011.

¹⁴ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 304 din data de 22 noiembrie 2011.

(CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei¹⁵.

Sunt definite principii, cerințe și responsabilități generale care reglementează informațiile referitoare la produsele alimentare, în special etichetarea produselor alimentare.

Sunt reglementate și informațiile obligatorii cu privire la produsele alimentare, informații care se pot grupa în următoarele categorii:

– informații privind identitatea și compoziția, proprietățile sau alte caracteristici ale produsului alimentar;

– informații privind protecția sănătății consumatorilor și utilizarea sigură a unui produs alimentar cum ar fi informațiile privind caracteristicile nutriționale care să permită consumatorilor, inclusiv celor care urmează un regim alimentar special, să aleagă în cunoștință de cauză.

Sunt prezentate și mențiunile obligatorii ce trebuie să însoțească produsele alimentare, astfel:

– denumirea produsului alimentar și lista ingredientelor;

– orice ingredient sau adjuvant tehnologic sau provenit dintr-o substanță sau dintr-un produs care provoacă alergii sau intoleranță, utilizat în fabricarea sau prepararea unui produs alimentar și încă prezent în produsul finit, chiar și într-o formă modificată;

– cantitatea de anumite ingrediente sau categorii de ingrediente precum și cantitatea netă de produs alimentar;

– data durabilității minimale sau data limită de consum;

– condițiile speciale de păstrare și/sau condițiile de utilizare;

– numele sau denumirea comercială și adresa operatorului din sectorul alimentar sub a

cărei denumire se comercializează produsul alimentar sau, dacă operatorul respectiv nu are sediul în Uniune, importatorul pe piața Uniunii Europene;

– țara de origine sau locul de proveniență, în cazurile menționate în Regulament;

– instrucțiuni de utilizare, în cazul în care omiterea lor ar îngreuna utilizarea corectă a produsului alimentar;

– pentru băuturile care conțin mai mult de 1,2 % de alcool în volum, concentrația alcoolică dobândită;

– o declarație nutrițională.

Prevederile noului regulament sunt aplicabile începând cu 13 decembrie 2014, cu excepția câtorva dintre ele care se aplică de la 13 decembrie 2016 și de la 1 ianuarie 2014.

În ceea ce privește **egalitatea de gen**, trebuie precizat că principalele probleme care într-un fel sau altul nu permit respectarea acestui principiu sunt lipsa de putere a femeilor, violența împotriva femeii, neimplicarea acesteia în anumite state în procesul creării unei societăți democratice întrucât „*democrația nu înseamnă doar alegeri, ci și incluziune, pluralism și diversitate*”.¹⁶

În domeniul combaterii discriminării și egalității de șanse, pe 5 martie 2011 U.E. a organizat prima *Zi europeană a egalității salariale*, ca parte a măsurilor de eliminare a discriminării femeilor. Conform sondajelor, diferențele de salarizare pentru aceeași poziție ocupată de un bărbat și o femeie au scăzut, dar într-un ritm foarte lent, însă în prezent femeile câștigă cu 17,5% mai puțin decât bărbații.

Diferențele de salarizare reprezintă inegalități la locul de muncă și discriminare, cu consecințe pe termen lung. În acest sens, pentru combaterea acest tip de discriminare, Comisia Europeană a propus elaborarea unor programe la locul de muncă, în vederea identificării și corectării diferențelor nejustificate, încurajarea accesului la profesii în care fie femeile, fie bărbații sunt slab reprezentați, facilitarea

¹⁶ <http://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/content/20110324STO16433/html/Democra%C8%9Bia-nu-%C3%AEnseamn%C4%83-doar-alegeri-ci-%C8%99i-incluziune-pluralism-%C8%99i-diversitate>

¹⁵ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 304 din data de 22 noiembrie 2011.

realizării unui echilibru între viața profesională și cea privată, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, ameliorarea transparenței remunerării și efectele asupra egalității de salarizare în cazul contractelor cu normă parțială sau pe durată determinată propuse adeseori femeilor.

O altă problemă cu care se confruntă este și luarea de măsuri cu privire la o altă formă de discriminare a femeilor la locul de muncă și anume blocarea accesului la poziții de vârf prin crearea unei modalități voluntare prin care firmele din sectorul public se pot angaja să mărească numărul femeilor în cadrul consiliilor de administrație. Scopul acestei măsuri este creșterea numărului femeilor în cadrul consiliilor de administrație la 30% până în 2015 și de 40%, până în 2050.

La nivelul Uniunii Europene, *Institutul pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați* vine în sprijinul reducerii discriminării de gen și oferă posibilitatea de a evalua și compara situațiile reale în diferitele state membre U.E. prin centralizarea informațiilor disponibile.

Institutul colectează și analizează informații despre stereotipuri, violență și diferența între salariile femeilor și cele ale bărbaților. Institutul va dezvolta un index pentru egalitatea de gen, care are ca scop evaluarea progresului în acest domeniu în statele membre. Acesta va încuraja cetățenii să propună candidați pentru calendarul anual al „Femeilor ce inspiră Europa” și va folosi rețelele de site-uri de socializare pentru promovarea modelelor pozitive de femei ce au succes.

Scopul acestuia este de a furniza date comparabile, de a crea instrumente metodologice pentru integrarea principiului egalității între femei și bărbați, de a încuraja schimburile de experiență și de a promova problemele legate de gen printre cetățenii europeni.

Institutul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați mai pregătește studii privind femeile în contextul economic și centralizează metodele de combatere a violenței împotriva femeilor.¹⁷

În completarea celor de mai sus, în *cadrul politicii europene de securitate și apărare*, se consideră necesar ca numărul femeilor implicate în rezolvarea conflictelor să crească în cadrul misiunilor civile de menținere a păcii. Astgel, conform statisticilor, femeile aflate în astfel de misiuni constituie un procent de doar 10-16% în pofida legislației existente cu privire la creșterea gradului de reprezentare a femeilor la nivelul decizional.

Deputații europeni recunosc rolul important care poate fi atribuit femeilor în cadrul conflictelor armate și se recomandă chiar consolidarea poziției femeilor în acțiunile diplomatice.

Pe data de 26 iunie se sărbătorește *Ziua Internațională în sprijinul victimelor torturii și eradicarea acestei practici*, motiv pentru care și în Parlamentul European au avut loc dezbateri cu privire la eradicarea acestei practici, unul din obiectivele vizate fiind ratificarea *Convenției ONU împotriva torturii și a altor pedepse sau rele tratamente*, intrată în vigoare în anul 1987 și ratificată de 147 state. Se consideră că acțiunile pentru prevenirea și eradicarea torturii constituie un punct central în politica europeană iar ratificarea Convenției ar reprezenta principala măsură de bună-credință pe care statele o pot întreprinde pentru a eradica tortura. Printre alte măsuri întreprinse la nivel european trebuie amintită și adoptarea codului de conduită al U.E. privind exporturile de arme, în care este interzis exportul de armament către țări în care principiile drepturilor omului sunt încălcate.

Cu prilejul marcării *Zilei mondiale împotriva pedepsei cu moartea* Uniunea Europeană și Consiliul Europei au luat poziție față de existența acestei măsuri, considerând pedeapsa cu moartea o încălcare a demnității umane și pledează pentru abolirea acesteia, subliniind în același timp că, în nicio țară membră a Uniunii sau a Consiliului Europei nu au mai existat execuții, cu excepția unei singure țări europene care mai aplică această pedeapsă capitală, Belarus. Ca statistică, numărul statelor care au abolit pedeapsa cu moartea a urcat de la

¹⁷[http://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/content/20110324STO16428/html/Institutul-UE-pentru-](http://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/content/20110324STO16428/html/Institutul-UE-pentru-egalitatea-de-%C5%9Fanse-%C3%AEntre-femei-%C5%9Fi-b%C4%83rba%C5%A3i)

[egalitatea-de-%C5%9Fanse-%C3%AEntre-femei-%C5%9Fi-b%C4%83rba%C5%A3i](http://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/content/20110324STO16428/html/Institutul-UE-pentru-egalitatea-de-%C5%9Fanse-%C3%AEntre-femei-%C5%9Fi-b%C4%83rba%C5%A3i)

55 la 97, ceea ce denotă că rezoluțiile Națiunilor Unite au avut un impact pozitiv cu toate că mai există încă 58 de state pe plan mondial care o aplică în continuare.

În ceea ce privește *drepturile minorităților sexuale* și evoluția acestora în Uniune, discriminarea împotriva minorităților sexuale încă reprezintă o realitate, în multe dintre țările europene acestea nefiind respectate în totalitate.

Mai mult, la nivel global încă mai există cinci state în care se poate aplica pedeapsa cu moartea pe motive de orientare sexuală la care se adaugă alte 76 de state în care homosexualitatea este considerată o ofensă.

Dintre măsurile luate la nivelul Uniunii trebuie amintite audierile publice, modalitatea prin care Parlamentul European încearcă să popularizeze discuțiile cu privire la drepturile minorităților sexuale, rezoluțiile care acuză încălcări ale drepturilor omului și adresarea de întrebări.

În cea de-a doua parte a anului 2011, odată cu preluarea președinției Consiliului Uniunii Europene de Polonia, obiectivele vizate sunt creșterea economică printr-o mai bună coordonare între țările U.E., stabilitatea finanțelor publice prin monitorizarea felului în care statele membre își adaptează bugetele la obiectivele stabilite în prima parte a anului 2011, securitatea și consolidarea relațiilor relațiilor cu statele vecine prin încheierea unor acorduri de asociere care vizează eliminarea barierei comerciale și liberalizarea vizelor.

La sfârșitul anului 2011, pe fondul profunde crize prin care trece Uniunea, Comisia Europeană a venit cu o serie de propuneri care privesc:

- o mai bună guvernare economică care ar conduce la o mai bună monitorizare a politicilor fiscale;

- prevenirea evaziunii fiscale și consolidarea uniunii economice prin înlăturarea barierei administrative și juridice care aduc prejudicii sectorului serviciilor;

- un nou sistem de reglementare financiară;

- taxarea tranzacțiilor financiare pentru a contribui la finanțarea bugetului pentru 2014-

2020 propus de U.E., care va fi orientat către investiții pentru asigurarea creșterii economice și crearea de locuri de muncă;

- reducere șomajului în rândul tinerilor;

- consolidarea fondului pentru zona euro;

- reformarea sectorului bancar european printr-o mai bună supraveghere a instrumentelor financiare, înăsprirea regulilor privind utilizarea abuzivă a informațiilor confidențiale, manipularea pieței și crearea unui cadru pentru soluționarea situației băncilor falimentare;

- continuarea măsurilor de sprijinire a Greciei etc.

În domeniul securității și protecției sociale, în considerarea principiului egalității de tratament a fost conceput cardul european de sănătate, care este oferit gratuit tuturor cetățenilor statelor membre ale U.E. având drept scop acordarea dreptului unui cetățean membru al U.E. de a fi tratat în mod egal, ca și cum ar fi cetățeanul oricărui stat din cele 27 state membre.

În ceea ce privește **protecția copilului**, a fost adoptată *Directiva nr. 92/2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor a exploatarea sexuală a copiilor și a pornografiei infantile*¹⁸ a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului prin care sunt instituite norme minime privind definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în ceea ce privește abuzul sexual asupra copiilor și exploatarea sexuală a copiilor, pornografia infantilă și ademenirea copiilor în scopuri sexuale.

Sunt reglementate noi dispoziții prin care se asigură o mai bună prevenire a săvârșirii infracțiunilor respective, o mai bună protecție a victimelor acestora precum și măsuri de asigurare în vederea acordării de asistență și sprijin copiilor victime, măsuri necesare pentru protejarea copiilor victime în cadrul cercetării penale și al procedurilor penale, măsuri împotriva promovării oportunităților de săvârșire a abuzurilor și a turismului sexual cu implicarea copiilor, programe și măsuri de

¹⁸ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 335 din data de 17 decembrie 2011.

intervenție preventivă, programe sau măsuri de intervenție pe bază de voluntariat pe parcursul procedurilor penale sau după acestea, măsuri împotriva paginilor de internet care conțin sau difuzează pornografie infantilă etc.

Cât privește *previziunile pentru anul 2012*, acestea nu sunt tocmai cele dorite întrucât se preconizează că lipsesc măsurile necesare pentru eficientizarea politicilor Uniunii. De asemenea, rata șomajului din Uniunea Europeană va constitui una dintre cele mai mari provocări. Euroscepticii consideră anul 2012 ca fiind anul în care moneda euro va dispărea, pe considerentul că în tentativa de a o salva, coaliția franco-germană a propus modificarea tratatului de la Maastrich și stabilirea unui deficit bugetar la 3% pentru toate țările din Uniunea Europeană însă Marea Britanie a refuzat, 11 state sunt indecise fapt ce va duce cu siguranță la agravarea problemelor deja existente.

De asemenea, 2012 reprezintă anul în care Danemarca preia președinția Uniunii Europene, însă presa este de părere că din punct de vedere politic, va exista o slabă amprentă daneză asupra aspectului cooperării europene pentru că, pe de-o parte, Danemarca nu este în zona euro și pe de altă parte pentru că președinția europeană nu mai are aceeași importanță ca înainte.

Însă, potrivit presei din această țară, Danemarca își va „concentra energia politică pentru a avea o președinție eficientă în toate celelalte zone din U.E.”.

Cât privește România, aceasta trebuie să aibă grijă ca în anul 2012 să realizeze o consolidare fiscală, să continue cu măsurile de corecție bugetară și cu reforma economică per ansamblu în vederea consolidării unor instituții, a constituirii altora și nu în ultimul rând să își manifeste permanenta preocupare cu privire la protecția drepturilor și libertăților cetățenilor săi.